

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ
З ФІТОСАНІТАРНИХ ЗАХОДІВ
МСФЗ № 20
ВКАЗІВКИ ЩОДО ФІТОСАНІТАРНОЇ
СИСТЕМИ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ІМПОРТУ
(2004)

Секретаріат Міжнародної конвенції із захисту рослин
Продовольча та сільськогосподарська організація
Об'єднаних націй (ФАО)
Рим

ЗМІСТ

Затвердження/Використання/Перегляд і зміни/Розповсюдження	310
ВСТУП	310
Сфера застосування	310
Посилання	311
Визначення	311
Опис вимог	315
ВИМОГИ	316
1. Мета	316
2. Структура	316
3. Права, обов'язки і відповідальність	316
3.1 Міжнародні угоди, принципи і стандарти	317
3.2 Регіональне співпрацювання	317
4. Основні регулюючі положення	317
4.1 Об'єкти регулювання	318
4.2 Фітосанітарні заходи щодо об'єктів регулювання	319
4.2.1 Заходи стосовно імпортованих вантажів	319
4.2.1.1 Положення щодо спеціалізованого імпорту	320
4.2.1.2 Вільні зони, вільні місця виробництва, вільні ділянки виробництва, зони низької чисельності шкідливих організмів і програми офіційної боротьби	320
4.2.2 Дозвіл на імпорт	321
4.2.3 Заборони	321
4.3 Транзитні вантажі	322
4.4 Заходи на випадок невідповідності та екстрені дії	322
4.5 Інші елементи, що можуть вимагати регулюючих положень	322
4.6 Юридичні повноваження НОКЗР	323
5. Дія системи регламентації імпорту	323
5.1 Відповідальність НОКЗР щодо управління та дії системи	323
5.1.1 Управління	323
5.1.2 Розробка та перегляд регламентації	324
5.1.3 Нагляд	324
5.1.4 Аналіз фітосанітарного ризику та створення переліків шкідливих організмів	324
5.1.5 Аудит і перевірка на відповідність	325
5.1.5.1 Аудит процедур в країні-експортері	325
5.1.5.2 Перевірка на відповідність при імпорті	325

5.1.5.2.1	Огляд	326
5.1.5.2.2	Відбір зразків	326
5.1.5.2.3	Аналіз, в тому числі лабораторний	326
5.1.6	Невідповідність вантажу та екстрені дії	326
5.1.6.1	Дія в разі невідповідності	327
5.1.6.2	Екстрена дія	328
5.1.6.3	Нотифікація про невідповідність та екстрені дії	329
5.1.6.4	Анулювання або зміни регламентації	329
5.1.7	Системи передачі повноважень персоналу, який не належить до НОКЗР	329
5.1.8	Міжнародні зв'язки	330
5.1.9	Нотифікація та поширення інформації щодо регламентацій	330
5.1.9.1	Нові або переглянуті регламентації	330
5.1.9.2	Поширення діючих регламентацій	330
5.1.10	Зв'язок всередині країни	330
5.1.11	Врегулювання спорів	331
5.2	Ресурси НОКЗР	331
5.2.1	Персонал і його навчання	331
5.2.2	Інформація	331
5.2.3	Обладнання та устаткування. Документація, зв'язок і перегляд	332
6.	Документація	332
6.1	Процедури	332
6.2	Дані	332
7.	Зв'язок	333
8.	Механізм перегляду	333
8.1	Перегляд системи	333
8.2	Аналіз випадків невідповідності	333

Затвердження

Міжнародні стандарти з фітосанітарних заходів (МСФЗ) розробляються Секретаріатом Міжнародної конвенції із захисту рослин в якості частини всесвітньої програми політики та технічної допомоги Продовольчої та сільськогосподарської Організації Об'єднаних Націй в галузі карантину рослин. Ця програма робить доступними як для членів ФАО, так і для інших зацікавлених сторін ці стандарти, вказівки та рекомендації з метою гармонізації фітосанітарних заходів до міжнародних вимог для спрощення торгівлі та уникнення застосування невиправданих заходів, які могли б чинити перешкоди для торгівлі.

Цей стандарт був ухвалений Тимчасовою комісією з фітосанітарних заходів у квітні 2004 року.

Перегляд і зміни

Міжнародні стандарти з фітосанітарних заходів (МСФЗ) розробляються Секретаріатом Міжнародної конвенції із захисту рослин в якості частини всесвітньої програми політики та технічної допомоги Продовольчої та сільськогосподарської Організації Об'єднаних Націй в галузі карантину рослин. Ця програма робить доступними як для членів ФАО, так і для інших зацікавлених сторін ці стандарти, вказівки та рекомендації з метою гармонізації фітосанітарних заходів до міжнародних вимог для спрощення торгівлі та уникнення застосування невиправданих заходів, які могли б чинити перешкоди для торгівлі.

Розповсюдження

Міжнародні стандарти з фітосанітарних заходів розповсюджуються Секретаріатом Міжнародної конвенції із захисту рослин між усіма членами ФАО, а також виконавчими/технічними секретаріатами регіональних організацій із захисту рослин:

- Азіатська та Тихоокеанська комісія із захисту рослин
- Андинське співтовариство
- Європейська і Середземноморська організація із захисту рослин
- Карибська комісія із захисту рослин
- Міжафриканська фітосанітарна рада
- Міжнародна регіональна фітоагросанітарна організація (для Центральної Америки)
- Регіональний фітосанітарний комітет Коно Сур (для Південної Америки)
- Північно-Американська організація із захисту рослин
- Тихоокеанська організація із захисту рослин.

ВСТУП

Сфера застосування

Цей стандарт описує структуру і дію фітосанітарної системи регламентації імпорту, а також права, обов'язки та відповідальність, які необхідно враховувати при впрова

дженні, дії та перегляді системи. В цьому стандарті будь-яке посилання на законодавство, регламентацію, процедуру, захід або дію є посиланням на фітосанітарне законодавство, регламентацію і т.д., крім тих випадків, до яких це не відноситься.

Посилання

Угода по використанню санітарних і фітосанітарних заходів, 1994. Світова організація торгівлі, Женева.

Кодекс поведінки щодо імпорту та випуску екзотичних агентів біологічної боротьби, 1996. МСФЗ №3, ФАО, Рим.

Визначення статусу шкідливого організму в зоні, 1998. МСФЗ № 8, ФАО, Рим.

Система сертифікації на експорт, 1997. МСФЗ № 7, ФАО, Рим.

Глосарій фітосанітарних термінів, 2004. МСФЗ № 5 ФАО, Рим.

Вказівки щодо аналізу фітосанітарного ризику, 1996. МСФЗ № 2, ФАО, Рим.

Вказівки щодо нотифікації про невідповідність та екстренні дії, 2001. МСФЗ № 13. ФАО, Рим.

Вказівки щодо нагляду, 1998. МСФЗ № 6, ФАО, Рим.

Вказівки щодо переліків регульованих шкідливих організмів, 2003. МСФЗ № 19. ФАО, Рим

Міжнародна конвенція із захисту рослин, 1997. ФАО, Рим

Аналіз фітосанітарного ризику для регульованих некарантинних шкідливих організмів, 2004. МСФЗ № 21. ФАО, Рим.

Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів, 2001, МСФЗ №11 ФАО, Рим.

Принципи карантину та захисту рослин в зв'язку з міжнародною торгівлею, 1995, МСФЗ № 1. ФАО, Рим

Вимоги до встановлення вільних зон, 1996, МСФЗ № 4. ФАО, Рим

Вимоги до встановлення вільних місць виробництва та вільних ділянок виробництва, 1999, МСФЗ № 10. ФАО, Рим

Визначення

Агент біологічної боротьби	Природній ворог, антагоніст, конкурент чи інший здатний до самовідновлення організм, який використовується у боротьбі з шкідливими організмами
Аналіз	Офіційна невізуальна перевірка, яка проводиться з метою виявлення шкідливих організмів або їх ідентифікації
Аналіз фітосанітарного ризику	Процес оцінки біологічних або інших наукових та економічних даних з метою визначення необхідності регулювання шкідливого організму та вжиття фітосанітарних заходів проти нього
АФР	Аналіз фітосанітарного ризику
Ввезення (вантажу)	Проходження вантажу через пункт ввезення в зону
Шкідливий організм	Будь який вид, різновид чи біотип рослин, тварин або патогених агентів, шкідливий для рослин чи рослинних продуктів

Вантаж	Деяка кількість рослин, рослинних продуктів та/чи інших матеріалів, що переміщуються з однієї країни в іншу та супроводжуються (в разі необхідності) одним фітосанітарним сертифікатом (вантаж може складатися з одного чи більше товарів або партій)
Огляд	Офіційне візуальне обстеження рослин, рослинних продуктів чи інших об'єктів регулювання для виявлення наявності чи відсутності шкідливих організмів та/або для перевірки дотримання фітосанітарних регламентацій
Затримка (вантажу)	Відмова в пропуску імпортованого вантажу або виставлення специфічних умов для його ввезення в зв'язку з його невідповідністю фітосанітарним регламентаціям
Затримання (вантажу)	Офіційне затримання вантажу в ізольованих умовах з фітосанітарних причин (див. карантин)
Заборона	Фітосанітарна регламентація, яка забороняє імпорт чи пересування зазначеного шкідливого організму або товару
Зараження (товару)	Присутність у товарі живого організму, шкідливого для рослин або рослинного продукту. Зараження включає також інфікування.
Зона низької чисельності шкідливого організму	Зона (країна, частина країни або декілька країн чи їх частина), визначена компетентними органами, в якій певний шкідливий організм присутній при низькому рівні чисельності та є об'єктом заходів з ефективного відстеження, боротьби або ліквідації
Інспектор	Особа, уповноважена Національною організацією із захисту рослин виконувати її функції
Інтродукція	Проникнення шкідливого організму, яке спричинює його акліматизацію
Карантин	Офіційна затримка у закритих карантинних умовах об'єктів регулювання для спостережень та досліджень або для наступного огляду, аналізу та/або обробки
Карантинний шкідливий організм	Шкідливий організм, який має потенційне економічне значення для зони, що знаходиться в небезпеці, в якій він ще відсутній або присутній, але обмежено поширений і слугує об'єктом офіційної боротьби
Категоризація шкідливого організму	Процес визначення того, чи має шкідливий організм характеристики карантинного шкідливого організму або регульованого некарантинного шкідливого організму
МКЗР	Міжнародна конвенція із захисту рослин, заснована ФАО у 1951 році у Римі і в подальшому доповнена
Моніторинг	Офіційний тривалий процес перевірки фітосанітарної обстановки
НОКЗР	Національна організація із захисту рослин

Обробка	Офіційно затверджена процедура знищення, інактивації або видалення шкідливих організмів або їх стерилізації чи девіталізації
Обмеження	Фітосанітарна регламентація, яка дозволяє імпорт або пересування вказаних товарів при умові виконання певних вимог
Офіційна боротьба	Активне застосування обов'язкових фітосанітарних регламентацій, а також застосування обов'язкових фітосанітарних процедур з метою ліквідації або локалізації карантинних шкідливих організмів або для управління регульованими некарантинними шкідливими організмами
Офіційний	Встановлений, дозволений або виконуваний Національною організацією із захисту рослин
Об'єкт регулювання	Будь-яка рослина, рослинний продукт, місце складування, упаковка, транспортний засіб, контейнер, ґрунт і Будь-який інший організм, об'єкт чи матеріал, здатний слугувати місцем зберігання шкідливих організмів або сприяти їх поширенню, у відношенні якого необхідне вжиття фітосанітарних заходів, особливо при міжнародних перевезеннях
Садіння та посів (включаючи пересадку)	Операція щодо розміщення рослин в середовище вирощування або за щепленнями та аналогічні операції, спрямовані на забезпечення подальшого росту, розмноження чи розселення цих рослин
Попередня перевірка	Фітосанітарна сертифікація та/або перевірка, які проводяться у країні походження Національною організацією із захисту рослин країни призначення або під її регулярним контролем
Передбачуване використання	Зазначена мета, відповідно до якої рослини, рослинні продукти або інші об'єкти регулювання імпортуються, виробляються чи використовуються
Проникнення (шкідливого організму)	Переміщення шкідливого організму в зону, в якій він раніше був відсутнім або присутнім, але був обмежено розповсюдженим і слугував об'єктом офіційної боротьби
Процедура перевірки на відповідність (вантажу)	Офіційна процедура щодо перевірки відповідності вантажу діючим фітосанітарним вимогам
Шлях поширення	Будь-який засіб, за допомогою якого можливе проникнення та/або поширення шкідливого організму
Поширення	Збільшення географічного поширення шкідливого організму всередині зони
Рослини	Живі рослини та їх частини, включаючи насіння та генетичний матеріал

Рослинні продукти	Неперероблений матеріал рослинного походження (включаючи зерно), а також перероблені продукти, які за своєю природою чи способом своєї переробки можуть створювати ризик інтродукції чи поширення шкідливих організмів
Регіональна організація із захисту рослин (РОКЗР)	Міжурядова організація з функціями, викладеними в статті IX МКЗР
Регульований шкідливий організм	Карантинний шкідливий організм та регульований некарантинний шкідливий організм
Регульований некарантинний шкідливий організм	Некарантинний шкідливий організм, присутність якого у посівному та садівному матеріалі спричиняє економічно неприйнятний вплив на подальше використання цих рослин і, внаслідок цього, регулюється на території імпортуючої договірної сторони
РНКШО	Регульований некарантинний шкідливий організм
РОКЗР	Регіональна організація із захисту рослин
Вільна зона	Зона, відсутність у якій даного шкідливого організму науково доведена, і де, в разі необхідності, вона офіційно підтримується
Вільне місце виробництва	Місце виробництва, для якого відсутність даного шкідливого організму науково доведена, і де, в разі необхідності, вона офіційно підтримується протягом певного періоду часу
Системний підхід	Інтегрування різних заходів управління фітосанітарним ризиком, два з яких, як правило, діють незалежно, і які в сукупності дозволяють досягти необхідного рівня фітосанітарного захисту
Товар	Тип рослини, рослинного продукту чи іншого предмету, який переміщується в торговельних чи інших цілях
Транзитний вантаж	Вантаж, який не імпортується до країни, а проходить через неї в іншу країну, і піддається офіційним процедурам, які забезпечують, щоб він залишався закритим, не поділявся не змішувався з іншими вантажами та не змінював упаковку
Пакувальний матеріал	Матеріал, який використовується для підтримки, захисту або пакування товару
Фітосанітарний захід (<i>прийнята інтерпретація</i>)	Законодавство, регламентація чи офіційна процедура, спрямовані на запобігання інтродукції та/або поширенню карантинних шкідливих організмів або обмеження економічних збитків від регульованих некарантинних шкідливих організмів <i>Прийнята інтерпретація терміну фітосанітарний захід приймає до уваги існуючий зв'язок між фітосанітарними заходами і регульованими некарантинними шкідливими організмами. Цей зв'язок недостатньо відображений у визначенні статті II МКЗР (1997)</i>

Фітосанітарна процедура	Офіційно встановлений метод застосування фітосанітарних регламентацій, включаючи проведення огляду, аналізу, нагляду чи обробок відносно регульованих шкідливих організмів
Фітосанітарна регламентація	Офіційне правило із запобігання інтродукції та/або поширенню карантинних шкідливих організмів або зменшенню економічних збитків від регульованих некарантинних шкідливих організмів, зокрема, встановленню процедур з фітосанітарної сертифікації
Фітосанітарна дія	Офіційна операція подібна до огляду, аналізу, нагляду чи обробки, розроблена для здійснення фітосанітарних регламентацій або процедур
Фітосанітарне законодавство	Основні закони, які наділяють Національну організацію із захисту рослин законними повноваженнями щодо розробки фітосанітарних регламентацій
Фітосанітарний сертифікат	Сертифікат, який підготовлений за формою, затвердженою МКЗР
Екстрена дія	Термінова фітосанітарна дія, запроваджена у новій або несподіваній фітосанітарній ситуації

Опис вимог

Метою фітосанітарної системи регламентації імпорту є запобігання інтродукції карантинних шкідливих організмів чи обмеження проникненню регульованих некарантинних шкідливих організмів з імпортованими товарами та іншими об'єктами регулювання. Система регламентації імпорту повинна складатися з двох елементів: регулюючих основних положень фітосанітарних законодавств, регламентацій та процедур, а також офіційної служби, НОКЗР, відповідальної за дію системи, або нагляду за нею. Правова система повинна включати: юридичні повноваження НОКЗР, які дозволяють їй здійснювати свої функції; вимоги, яким повинні відповідати імпортовані товари; інші заходи (включаючи заборону), стосовно вантажів, що імпортуються, та інших об'єктів регулювання, а також дії, які можуть бути застосовані при виявленні випадків невідповідності або випадків, що потребують екстреної дії. Система регламентації імпорту може включати заходи, які стосуються транзитних вантажів.

НОКЗР наділена відповідними повноваженнями для здійснення системи регламентації імпорту. Ці повноваження містять обов'язки, визначені у Статті IV.2 МКЗР (1997), які стосуються імпорту, включаючи нагляд, огляд, знезараження або дезинфекцію, проведення аналізу фітосанітарного ризику, а також навчання і розвиток штату службовців. Дані повноваження визначають відповідні функції з управління, аудиту та перевірки на відповідність, запровадженій дії (в разі невідповідності), екстреній дії, надання повноважень персоналу, а також функції з врегулювання спорів. Крім того, договірні сторони можуть наділити НОКЗР іншими функціями, такими як розробка та зміна регламентації. НОКЗР повинна мати ресурси для виконання цих обов'язків і функцій. Також існують вимоги з міжнародних та міжнаціональних контактів, документації, засобів зв'язку та перегляду.

ВИМОГИ

1. Мета

Метою фітосанітарної системи регламентації імпорту є запобігання інтродукції карантинних шкідливих організмів чи обмеження проникненню регульованих некарантинних шкідливих організмів (РНКШО) з товарами, які імпортуються, та іншими об'єктами регулювання.

2. Структура

Елементами системи регламентації імпорту є:

- основні регулюючі положення фітосанітарного законодавства, регламентацій та процедур, а також
- Національна організація із захисту рослин (НОКЗР), яка відповідає за дію системи.

Правові та адміністративні системи і структури відрізняються одна від одної в залежності від договірних сторін. Зокрема, деякі правові системи потребують детального опису в юридичному документі кожного виду діяльності своїх службовців, в той час, коли інші системи надають лише загальні положення, в рамках яких службовці наділені повноваженнями для виконання своїх функцій згідно з адміністративною процедурою. Відповідно, цей стандарт являє собою загальне керівництво з основних регулюючих положень системи регламентації імпорту. Ці основні регулюючі положення описані далі у Розділі 4.

НОКЗР є офіційною службою, відповідальною за дію системи регламентації імпорту та/або її нагляд за нею (організація та управління). Інші державні служби такі, як митна служба, можуть бути задіяні для контролю імпортованих товарів (при чіткому розподілі відповідальності та функцій), між цими службами повинен підтримуватися контакт. НОКЗР часто використовує власних службовців для роботи системи регламентації імпорту, однак, вона може уповноважувати інші відповідні адміністративні служби, а також неурядові організації або приватних осіб діяти від її імені та під її наглядом для виконання визначених функцій. Дія системи описана у Розділі 5.

3. Права, обов'язки та відповідальність

НОКЗР для впровадження та дії своєї системи регламентації імпорту повинна враховувати:

- права, обов'язки та відповідальність, визначені міжнародними договорами, конвенціями або угодами;
- права, обов'язки та відповідальність, визначені відповідними міжнародними стандартами;
- внутрішнє законодавство і стратегії;
- адміністративну політику уряду (міністерства чи відомства) або НОКЗР.

3.1 Міжнародні угоди, принципи і стандарти

Уряди наділені суверенним правом регламентувати імпорт для досягнення необхідного для них рівня захисту, враховуючи їх міжнародні обов'язки. Права, обов'язки та відповідальність, визначені міжнародними угодами, а також принципи і стандарти, що впливають з міжнародних угод, зокрема МКЗР (1997) та Угоди про застосування санітарних і фітосанітарних заходів Світової організації торгівлі (Угода СФЗ СОТ), впливають на структуру і виконання систем регламентації імпорту. Зокрема, вони впливають на розробку та прийняття регламентацій імпорту, їх використання та запропоновані ними оперативні дії.

Складання, прийняття та використання регламентацій потребує дотримання деяких принципів і концепцій, таких як в МСФЗ № 1 (*Принципи карантину рослин у зв'язку з міжнародною торгівлею*), а саме:

- транспарентності;
- суверенітету;
- необхідності;
- недопущення дискримінації;
- мінімального впливу;
- гармонізації;
- технічного обґрунтування (наприклад, шляхом аналізу фітосанітарного ризику);
- послідовності;
- управління ризиком;
- зміни;
- екстреної дії й тимчасових заходів;
- еквівалентності;
- вільних зон та зон низької чисельності шкідливого організму.

Зокрема, фітосанітарні процедури та регламентації повинні враховувати концепцію мінімального впливу, а також принцип економічного та операційного виконання, для того, щоб не порушувати без особливої необхідності торговельний обмін.

3.2 Регіональне співпрацювання

Регіональні організації, такі як Регіональні організації із захисту рослин (РОКЗР) і регіональні організації з розвитку сільського господарства, можуть закликати до гармонізації систем регламентації імпорту своїх членів, а також співпрацювати з питань обміну інформацією в їх інтересах.

Регіональна Організація економічної інтеграції, яка визнана ФАО, може мати правила, які застосовуються для всіх її членів, а також повноваження для приймання і забезпечення дотримання відповідних регламентацій від імені своїх членів.

4. Основні регулюючі положення

Уряди (договірні сторони) повинні забезпечити публікування регламентацій (Стаття IV.3с МКЗР, 1997). Відповідно до цього зобов'язання, договірні сторони мо-

жуть наділяти НОКЗР повноваженнями розробляти фітосанітарні регламентації з імпорту та здійснювати систему регламентації імпорту. Договірні сторони повинні мати в наявності основні регулюючі положення для забезпечення наступного:

- визначення відповідальності та функцій НОКЗР у системі регламентації імпорту;
- юридичні повноваження, що дозволяють НОКЗР виконувати свої обов'язки і функції щодо системи регламентації імпорту;
- повноваження і процедури, особливо через АФР, визначення фітосанітарних заходів щодо імпорту;
- фітосанітарні заходи, що застосовуються до імпортованих товарів, та інших об'єктів регулювання;
- заборона на імпорт, яка стосується імпортованих товарів та інших об'єктів регулювання;
- юридичні повноваження для дій в разі невідповідності та для екстреної дії;
- визначення взаємовідносин між НОКЗР та іншими урядовими органами;
- прозорі й зрозумілі процедури і тимчасовий графік застосування регламентацій, в тому числі набуття ними чинності.

Договірні сторони повинні зробити свої регламентації доступними у відповідності зі статтею VII.26 МКЗР; ці процедури можуть потребувати юридичної підстави.

4.1 Об'єкти регулювання

Товари, що імпортуються і підпадають під дію регламентації, являють собою матеріали, які можуть бути заражені або засмічені регульованими шкідливими організмами. Регульовані шкідливі організми є або карантинними шкідливими організмами, або регульованими некарантинними шкідливими організмами. Всі товари можуть регулюватися відносно карантинних шкідливих організмів. Продукти, призначені для споживання чи переробки, не можуть регламентуватися відносно регульованих некарантинних шкідливих організмів. Регульовані некарантинні шкідливі організми можуть регулюватися тільки відносно посівного та садівного матеріалів. Нижче наведено приклади об'єктів регулювання:

- рослини і рослинні продукти, що використовуються для садіння, посіву, споживання, переробки або будь-якого іншого використання;
- обладнання та приміщення для зберігання;
- пакувальні матеріали, включаючи деревину для кріплення;
- транспортні засоби та пристосування для перевезення;
- ґрунт, органічні добрива та подібні їм матеріали;
- організми, спроможні слугувати сховищем для шкідливих організмів або які можуть сприяти їх поширенню;
- потенційно засмічене обладнання (таке як сільськогосподарське, військове або землерийне обладнання);
- дослідницькі або інші наукові матеріали;
- особисті речі осіб, які здійснюють міжнародні подорожі;

- міжнародна пошта, включаючи міжнародні кур'єрські служби;
- шкідливі організми та агенти біологічної боротьби¹.

Списки об'єктів регулювання повинні бути публічно доступними.

4.2 Фітосанітарні заходи відносно об'єктів регулювання

Договірні сторони не повинні застосовувати відносно об'єктів регулювання фітосанітарні заходи, такі як заборони, обмеження чи інші вимоги щодо імпорту, за умови, що ці заходи не є необхідними з фітосанітарних причин і технічно обґрунтовані. В разі необхідності, при застосуванні фітосанітарних заходів договірні сторони повинні враховувати міжнародні норми та інші відповідні вимоги та міркування МКЗР.

4.2.1 Заходи щодо імпортованих вантажів

Регламентації визначають вимоги, яким повинні відповідати імпортовані вантажі рослин, рослинних продуктів та інших об'єктів регулювання. Ці заходи можуть бути загальними, які застосовуються до всіх видів товарів, або специфічними, що застосовуються до конкретних товарів певного походження. Заходи можуть вимагатись до, під час або після ввезення. В разі необхідності, може також використовуватися системний підхід.

Заходи, застосування яких необхідне в експортуючій країні, та для яких може вимагатись сертифікація з боку НОКЗР цієї країни (відповідно до МСФЗ № 7: *Система сертифікації на експорт*), включають:

- огляд до експорту;
- аналіз до експорту;
- обробка до експорту;
- виробництво з рослин відповідного фітосанітарного статусу (наприклад, ті, що вирощені з перевірених на відсутність вірусів рослин, чи у визначених умовах);
- огляд або аналіз протягом одного чи кількох вегетаційних сезонів до експорту;
- походження вантажу з вільного місця виробництва, вільної ділянки виробництва, зони низької чисельності шкідливого організму або вільної зони;
- процедури акредитації;
- збереження цілісності вантажу.

Заходи, які можуть вимагатись при перевезенні, містять:

- обробку (наприклад, відповідні фізичні або хімічні обробки);
- збереження цілісності вантажу.

---

¹ Шкідливі організми як такі, та агенти біологічної боротьби не підпадають під визначення «об'єктів регулювання» (Стаття II.1 МКЗР, 1997). Зокрема, в тих випадках, коли є технічне обґрунтування, вони можуть бути об'єктом фітосанітарних заходів (МКЗР, 1997; Стаття VI по відношенню до регульованих шкідливих організмів, а також Статті VII 1в и VII 1г) і для цілей даного стандарту можуть розглядатися в якості об'єктів регулювання.

Заходи, які можуть застосовуватись в пункті ввезення, містять:

- перевірку документації;
- перевірку цілісності вантажу;
- перевірку обробки, здійсненої під час перевезення;
- фітосанітарний огляд;
- аналіз;
- обробку;
- затримання вантажів до отримання результатів аналізів чи перевірки ефективності обробки.

Заходи, які можуть вживатись після завезення, містять:

- затримку під карантинном (наприклад, на карантинній станції після ввезення) для огляду, аналізу або обробки;
- затримку у встановленому місці в очікуванні застосування відповідних заходів;
- обмеження відносно розподілу чи використання вантажу (наприклад, для відповідної переробки).

Інші заходи, які можуть вимагатися, містять:

- вимогу ліцензій та дозволів;
- обмеження пунктів, які дозволені для ввезення зазначених товарів;
- вимогу повідомлення імпортером заздалегідь щодо прибуття зазначених вантажів;
- аудит процедур країни-експортера;
- попередню перевірку.

Система регламентації імпорту повинна передбачати оцінку та можливе прийняття альтернативних заходів, запропонованих експортуючими договірними сторонами в якості еквівалентних.

4.2.1.1 Положення стосовно спеціального імпорту

Договірні сторони можуть прийняти спеціальні умови для імпорту шкідливих організмів, агентів біологічної боротьби (див. також МСФЗ №3: *Кодекс поведінки щодо імпорту та випуску екзотичних агентів біологічної боротьби*) та інших об'єктів регулювання, призначених для наукових досліджень, навчальних та інших цілей. Такий імпорт може бути дозволений за умови прийняття відповідних заходів безпеки.

4.2.1.2 Вільні зони, вільні місця виробництва, вільні ділянки виробництва, зони низької чисельності шкідливого організму та програми офіційної боротьби

Імпортуючі договірні сторони можуть встановити на своїй території вільні зони (відповідно з МСФЗ № 4: *Вимоги щодо встановлення вільних зон*), зони низької чисельності шкідливого організму та програми офіційної боротьби. Імпортні регламентації можуть бути необхідними для того, щоб захистити чи підтримати ці установки на території імпортуючої країни. Однак, ці заходи повинні дотримуватися принципу недопущення дискримінації.

Імпортні регламентації повинні враховувати існування таких установок, а також тих, що стосуються інших офіційних процедур (таких як вільні місця та ділянки виробництва) на території експортуючих договірних сторін, та, в разі необхідності, передбачити можливість визнання цих заходів в якості еквівалентних. Може потребуватись, щоб система регламентації включала вимоги для оцінки та прийняття установок інших НОКЗР, а також для відповідного реагування на них.

4.2.2 Дозвіл на імпорт

Дозвіл на імпорт може бути загальним або спеціальним, що видається для кожного конкретного випадку.

Загальний дозвіл

Загальні дозволи можуть бути використані в разі:

- якщо немає ніякої спеціальної вимоги щодо імпорту;
- якщо були встановлені спеціальні вимоги, які дозволяють ввезення певного переліку товарів, що зазначено у регламентації.

Загальні дозволи не повинні вимагати ліцензії чи дозвільного документа, але можуть бути предметом перевірки при імпорті.

Спеціальний дозвіл

Спеціальні дозволи, наприклад, у вигляді ліцензій або дозвільних документів, можуть вимагатись в разі, якщо необхідно мати офіційний дозвіл на імпорт. Вони можуть вимагатися для окремих вантажів або серій вантажів окремого походження. Випадки, коли цей тип дозволу може вимагатися, включають:

- терміновий або виключний імпорт;
- імпорт зі специфічними індивідуальними вимогами, такими як карантин після ввезення, обумовлене кінцеве використання або для дослідницьких цілей;
- імпорт, для якого НОКЗР вимагає відстеження матеріалу протягом певного періоду часу після ввезення.

Необхідно відмітити, що деякі країни іноді використовують дозволи, щоб уточнити в них загальні умови імпорту. Але розробка загальних дозволів визнається в тих випадках, коли видача подібних спеціальних дозволів стає постійною.

4.2.3 Заборони

Заборона на імпорт може застосовуватись до відповідних товарів або інших об'єктів регулювання будь-якого походження, або спеціально до одного конкретного товару чи іншого об'єкту регулювання відповідного походження. Заборона на імпорт повинна використовуватися тільки в тому випадку, коли немає інших альтернатив для управління фітосанітарним ризиком. Заборона повинна бути технічно обґрунтованою. НОКЗР повинні зробити все можливе, щоб оцінити еквівалентні, але разом з тим менше обмежуючі торгівлю заходи. Договірні сторони за посередництвом своїх уповноважених НОКЗР повинні змінити свої імпортні регламентації в разі, якщо ці

заходи забезпечують достатній рівень захисту. Заборони застосовуються до карантинних шкідливих організмів. Регульовані некарантинні шкідливі організми повинні бути об'єктом не для заборони, а для встановлення рівней толерантності шкідливого організму.

Заборонені матеріали можуть знадобитися для дослідницьких цілей або іншого використання, і може потребуватись спеціальне положення щодо їх імпорту в умовах контролю (з дотриманням правил відповідної безпеки) через систему імпорتنих ліцензій або дозволів.

4.3 Транзитні вантажі

Згідно МСФЗ № 5 (*Глосарій фітосанітарних термінів*), транзитні вантажі не є імпортом. Однак, систему регламентації імпорту можна поширити на транзитні вантажі, і вона може встановлювати технічно обґрунтовані заходи для запобігання інтродукції і/або поширенню шкідливих організмів (Стаття VII.4 МКЗР, 1997). Можуть бути необхідними заходи щодо відстеження вантажів, перевірки їх цілісності і/або підтвердження того, що вони залишили країну транзиту. Країни можуть встановлювати пункти ввезення, пункти всередині країни, умови транспортування та дозволені терміни знаходження на їх територіях.

4.4 Заходи в разі невідповідності та екстреної дії

Система регламентації імпорту повинна включати положення щодо запровадження дій в разі невідповідності або щодо екстреної дії (Стаття VII.2e МКЗР, 1997, детальна інформація викладена у МСФЗ № 13: *Вказівки щодо нотифікації про невідповідність та екстрені дії*), враховуючи при цьому принцип найменшого впливу.

Дії, які можуть бути запроваджені в разі, якщо вантаж що імпортується або інші об'єкти регулювання, не відповідають регламентаціям та отримана первинна відмова на ввезення, включають:

- обробку;
- сортування або перепакування;
- знезараження об'єктів регулювання (включаючи обладнання, приміщення, місця складування, засоби транспортування);
- направлення на особливий тип використання, зокрема, на переробку;
- повернення;
- знищення (наприклад, шляхом спалювання).

Виявлення невідповідності або випадку, що потребує екстреної дії, може потребувати перегляду регламентації, відміни або тимчасового припинення дозволу на імпорт.

4.5 Інші елементи, що можуть вимагати регулюючих положень

Міжнародні угоди встановлюють обов'язки, які можуть потребувати правової бази або можуть бути застосовані за допомогою адміністративних процедур. Заходи, які можуть вимагати таких процедури, включають:

- нотифікацію про невідповідність;
- сигналізацію про шкідливий організм;
- призначення офіційної контактної адреси;

- опублікування та поширення інформації про регламентацію;
- міжнародне співпрацювання;
- перегляд регламентацій та документації;
- визнання еквівалентності;
- уточнення пунктів ввезення;
- повідомлення про офіційну документацію.

4.6 Юридичні повноваження НОКЗР

Щоб НОКЗР мала змогу виконувати свої обов'язки (Стаття IV МКЗР, 1997), службовцям НОКЗР та іншим уповноваженим особам надаються юридичні повноваження:

- мати доступ до приміщень, до засобів транспортування та інших місць, де можуть знаходитись імпортовані вантажі, регульовані шкідливі організми або інші об'єкти регулювання;
- проводити огляд чи аналіз імпортованих вантажів та інших об'єктів регулювання;
- брати і забирати зразки від імпортованих вантажів та інших об'єктів регулювання, або з місць, де можуть бути присутніми регульовані шкідливі організми (в тому числі для аналізів, що можуть призвести до знищення зразка);
- затримувати вантажі, які імпортуються, та інші об'єкти регулювання;
- обробляти або вимагати обробку вантажу, який імпортується, чи інших об'єктів регулювання, зокрема, засобів транспортування, а також місць або товарів, у яких можуть бути присутні регульовані шкідливі організми;
- забороняти ввезення вантажів, пропонувати їх повернення або знищення;
- запроваджувати екстрені дії;
- встановлювати та стягувати збори за діяльність, пов'язану з імпортом, або у вигляді штрафів (необов'язковий пункт).

5. Дія системи регламентації імпорту

НОКЗР несе відповідальність за дію та/або нагляд (організація та управління), за системою регламентації імпорту (див. також Розділ 2, третій параграф). Зокрема, зазначена відповідальність впливає із розділу IV.2 МКЗР, 1997.

5.1 Відповідальність НОКЗР відносно управління та дії системи

НОКЗР, для виконання своїх функцій, повинні мати систему управління та адекватні ресурси.

5.1.1 Управління

Управління НОКЗР системою регламентації імпорту повинно забезпечити ефективне та послідовне застосування фітосанітарного законодавства і регламентацій, а також дотримання міжнародних зобов'язань. Це може потребувати операційної координації з іншими урядовими службами чи відомствами, які мають відношення до імпорту напри-

клад, митною службою. Управління системою регламентації імпорту повинно координуватись на національному рівні, але може бути організовано на функціональній, регіональній або іншій структурній основі.

5.1.2 Розробка та перегляд регламентації

Уряд (договірна сторона) зобов'язаний видавати фітосанітарні регламентації (Стаття IV.3в МКЗР, 1997). Відповідно до даних обставин, уряди можуть покласти на НОКЗР відповідальність за розробку та/або перегляд фітосанітарних регламентацій. НОКЗР може самостійно ініціювати цю діяльність, проводячи консультації та співпрацюючи з іншими органами, в разі необхідності. Відповідні регламентації повинні розроблятися, поновлятися і, в разі необхідності, переглядатися згідно з діючими міжнародними угодами в рамках, передбачених у цій країні законодавчих та консультативних процедур. Консультації та співробітництво з відповідними відомствами, а також із зацікавленими галузями і групами приватного сектора, можуть бути корисними для поліпшення розуміння та прийняття рішень щодо регулювання приватним сектором, а також бути корисними для вдосконалення цих регламентацій.

5.1.3 Нагляд

Технічне обґрунтування фітосанітарних заходів частково визначається статусом регульованого шкідливого організму в країні, яка видає регламентації. Статус шкідливого організму може змінюватися, і це може вимагати перегляду імпорتنих регламентацій. Нагляд за культивованими та некультивованими рослинами в імпортуючій країні необхідний для того, щоб підтримувати відповідну інформацію про статус шкідливого організму (відповідно з МСФЗ № 6: *Вказівки щодо нагляду*), а також може бути корисним для підтримки АФР і внесення шкідливого організму до переліку.

5.1.4 Аналіз фітосанітарного ризику та створення переліків шкідливих організмів

Технічне обґрунтування, наприклад, за допомогою аналізу фітосанітарного ризику (АФР), необхідне для того, щоб визначити чи повинні шкідливі організми регулюватися, а також суворість фітосанітарних заходів проти них (МСФЗ № 11: *Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів*, 2004; МСФЗ № 21: *Аналіз фітосанітарного ризику для регульованих некарантинних шкідливих організмів*). АФР може бути проведений для певного шкідливого організму або для всіх шкідливих організмів, пов'язаних з конкретним шляхом поширення (наприклад, товаром). Товар може бути класифікований за ступенем його переробки та/або його передбачуваним використанням. Регульовані шкідливі організми повинні бути внесені до переліків (відповідно з МСФЗ № 19: *Керівні принципи щодо переліків регульованих шкідливих організмів*), які мають бути доступними (Стаття VII. 2і МКЗР, 1997). Якщо існують відповідні міжнародні стандарти, то фітосанітарні заходи повинні їх враховувати і не бути суворішими, крім випадків, коли це технічно обґрунтовано.

Адміністративні рамки процесу АФР мають бути чітко документовані, по можливості з календарем виконання індивідуальних АФР та чітких вказівок щодо встановлення пріоритетів.

5.1.5 Аудит та перевірка на відповідність

5.1.5.1 Аудит процедур в експортуючій країні

Імпортні регламентації частіше включають особливі вимоги, які повинні застосовуватись в експортуючій країні, зокрема процедури виробництва (особливо під час вегетаційного періоду відповідної культури) або спеціальні процедури обробки. В деяких випадках, наприклад, при запровадженні нових торговельних обмінів, ці вимоги можуть включати аудит, який проводиться НОКЗР країни-імпортера у експортуючій країні при співпрацюванні з її НОКЗР, наступних елементів:

- систем виробництва;
- обробок;
- процедур огляду;
- фітосанітарного управління;
- процедур акредитування;
- процедур аналізу;
- нагляду.

Імпортуюча країна повинна повідомляти про сферу застосування будь-якого аудиту. Домовленості щодо такого аудиту, зазвичай, описані у двосторонніх договорах, які сприяють імпорту, угодах або робочих програмах. Ці домовленості можуть поширюватись на перевірку вантажів в країні-експортері для ввезення і країну-імпортер, що, як правило, сприяє мінімуму процедур при ввезенні в імпортуючу країну. Ці види процедур та види процедур аудиту не повинні застосовуватись в якості постійних заходів, і вважатимуться виконаними, як тільки застосовані процедури було затверджено в країні-експортері. Даний підхід, в рамках його обмеженого застосування у часі, може відрізнитись від регулярних попередніх перевірок, вказаних у пункті 5.1.5.2.1. Результати аудиту повинні бути доведені до відома НОКЗР експортуючої країни.

5.1.5.2 Перевірка на відповідність при імпорті

Перевірка на відповідність включає три основні елементи:

- контроль документації;
- перевірку цілості вантажу;
- фітосанітарний огляд, аналізи та ін.

Перевірка на відповідність імпортованих вантажів та інших об'єктів регулювання може потребуватись для того, щоб:

- встановити їх відповідність фітосанітарним регламентаціям;
- перевірити ефективність фітосанітарних заходів для запобігання інтродукції карантинних шкідливих організмів і обмеження проникнення РНКШО;
- виявити потенційні карантинні шкідливі організми або карантинні шкідливі організми, ввезення яких з товаром не передбачалось.

Фітосанітарний огляд повинен здійснюватись самою НОКЗР або під її відповідальністю.

Перевірки на відповідність повинні проводитись без зволікань. (Стаття VII 2г и VII.2д МКЗР,1997). По можливості, перевірки повинні здійснюватись при співпрацюван-

ні з іншими відомствами, які відповідають за регламентацію імпорту, такими як митна служба, для максимального зниження перешкод при торговельних потоках і збитків для продуктів, які швидко псуються.

5.1.5.2.1 Огляд

Огляд може проводитись в пункті ввезення, місцях перевантаження, місці призначення чи в інших місцях, де імпортовані вантажі можуть бути виявлені, наприклад, на великих ринках, при умові, що їх фітосанітарна цілісність збережена, і що відповідні фітосанітарні процедури можуть бути застосовані. Згідно з двосторонньою угодою чи домовленістю огляд може бути також проведений в країні походження як частина програми попередньої перевірки при співпраці з НОКЗР країни-експортера.

Фітосанітарний огляд повинен бути технічно обґрунтованим і може застосовуватись:

- до усіх вантажів в якості умови для ввезення;
- як частина програми моніторингу імпорту, в якій рівень моніторингу (тобто кількість оглянутих вантажів) встановлено на основі передбаченого ризику).

Процедури огляду та відбору зразків можуть бути засновані на загальних або спеціальних процедурах для досягнення попередньо встановлених цілей.

5.1.5.2.2 Відбір зразків

Зразки вантажів можуть бути відібрані для фітосанітарного огляду, подальших лабораторних аналізів або для довідкової цілі.

5.1.5.2.3 Аналіз, в тому числі лабораторний

Аналіз потрібний для:

- ідентифікації візуально виявленого шкідливого організму;
- підтвердження візуальної ідентифікації шкідливого організму;
- перевірки на відповідність вимогам щодо заражень, які не можуть бути виявлені при огляді;
- перевірки на наявність латентних інфекцій;
- аудиту чи моніторингу;
- довідкових цілей, зокрема, у випадках невідповідності;
- перевірки задекларованого продукту.

Аналіз повинен здійснюватись особами, які мають досвід роботи з проведення відповідних процедур, і, по можливості, у відповідності до міжнародно прийнятих протоколів. У випадку необхідності підтвердження результатів аналізу рекомендується співпрацювання з науковими інститутами та компетентними міжнародними експертами.

5.1.6 Невідповідність вантажу та екстрена дія

Повна інформація щодо невідповідності вантажу та екстреній дії міститься в МСФЗ № 13: *Вказівки щодо нотифікації про невідповідність та екстрені дії.*

5.1.6.1 Дії в разі невідповідності

Фітосанітарна дія може бути обґрунтована відносно вантажу, який не відповідає імпорнтним регламентаціям, у наступних випадках:

- виявлення занесеного до переліку карантинного шкідливого організму у вантажах, для яких він регулюється;
- виявлення занесеного до переліку РНКШО в імпортованому вантажі насінневого або садівного матеріалу у такій кількості, яка перевищує необхідну толерантність для цього матеріалу;
- докази невиконання встановлених вимог (в тому числі двосторонніх угод і домовленостей, або умов, що стосуються імпорнтних дозволів), таких як огляд у полі, лабораторні аналізи, реєстрація виробників та/або обладнання, моніторинг або нагляд за шкідливими організмами;
- затримання вантажу, який не відповідає імпорнтним регламентаціям іншим чином, наприклад, у результаті виявлення незадекларованих товарів, ґрунту чи інших заборонених матеріалів, або ж докази неефективності спеціальної обробки;
- недійсності або відсутності фітосанітарного сертифіката чи іншої необхідної документації;
- заборонених вантажів або матеріалів;
- вантажу, який не відповідає заходам для транзитних вантажів.

Тип дії повинен залежати від обставин і обмежуватись мінімально необхідним для виключення виявленого ризику. Адміністративні помилки, такі як неповністю заповнені фітосанітарні сертифікати, можуть бути виправлені при співробітництві з НОКЗР країни-експортера. Інші порушення можуть вимагати застосування наступних заходів:

Затримка (вантаж) – може бути використана у випадку, якщо вимагається додаткова інформація, при цьому необхідно, по можливості, уникнути заподіяння вантажу збитків.

Сортування та переконфігурація – заражені продукти можуть бути вилучені за допомогою сортування та переконфігурації вантажу, включаючи, в разі необхідності, перепакування.

Обробка – використовується НОКЗР у випадку, якщо ефективна обробка можлива.

Знищення – у випадках, коли НОКЗР вважає, що не існує іншого виходу, вантаж може бути знищений.

Повернення – вантаж, який не відповідає вимогам, може бути вилучений з країни шляхом повернення його відправнику.

У випадку невідповідності щодо РНКШО, дія повинна відповідати внутрішнім заходам і обмежуватись приведенням кількості шкідливого організму у вантажі, у відповідність, якщо це можливо виконати з необхідною толерантністю, наприклад, шляхом обробки, зниження категорії або перекласифікації, за умови, що це дозво-

ляється для еквівалентного матеріалу, виробленого чи регульованого всередині країни.

НОКЗР несе відповідальність за публікацію необхідних інструкцій та перевірку їх застосування. Зазвичай, застосування вважається функцією НОКЗР, проте, інші відомства можуть бути уповноважені нею для сприяння.

НОКЗР може прийняти рішення не застосовувати фітосанітарну дію проти регульованого шкідливого організму або в інших випадках невідповідності, коли така дія не є технічно обґрунтованою в конкретній ситуації, зокрема, якщо немає ризику акліматизації чи поширення (наприклад, при зміні передбачуваного способу використання з споживання на переробку, або коли шкідливий організм знаходиться на стадії розвитку, яка не дозволяє йому акліматизуватись або розповсюджуватись), чи з іншої причини.

5.1.6.2 Екстрена дія

Екстрена дія може бути необхідною в новій або несподіваній фітосанітарній ситуації, наприклад, при виявленні карантинних шкідливих організмів або потенційних карантинних шкідливих організмів:

- у вантажах, для яких не визначені ніякі фітосанітарні заходи;
- в регульованих вантажах або інших об'єктах регулювання, в яких їх присутність несподівана, і для яких не були вказані ніякі фітосанітарні заходи;
- в якості засмічувачів транспортних засобів, місць зберігання чи інших місць, пов'язаних з імпортованими товарами.

Дія, аналогічна тій, яка потребується у випадку невідповідності, може бути належною. Ці дії можуть призвести до зміни діючих фітосанітарних заходів, або до прийняття тимчасових заходів в очікуванні перегляду і повного технічного обґрунтування.

Зазвичай, деякі ситуації, що потребують екстреної дії, включають:

Неоцінені попередньо шкідливі організми. Не включені до переліків шкідливі організми можуть вимагати екстрених фітосанітарних дій, так як вони не були попередньо оцінені. На момент затримки вони можуть бути тимчасово класифіковані в категорію регульованих шкідливих організмів, так як НОКЗР має підстави вважати, що вони являють собою фітосанітарну загрозу. В такому випадку, НОКЗР несе відповідальність за надання вагомої технічної підстави. Якщо тимчасові фітосанітарні заходи встановлені, НОКЗР повинна оперативно зібрати додаткову інформацію, при необхідності, за участю НОКЗР країни-експортера, і провести аналіз фітосанітарного ризику (АФР) для термінового визначення того, чи повинен шкідливий організм вважатись регульованим або нерегульованим.

Шкідливі організми, нерегульовані для конкретного шляху поширення. Екстрені фітосанітарні дії можуть бути застосовані до шкідливих організмів, які не регулюються для деяких шляхів поширення. Ці шкідливі організми, навіть якщо вони регульовані, можуть бути не внесені до переліків заходів, не визначені будь-яким іншим чином, так як вони не були переглянуті для походження, типу товару або обставин, для яких були розроблені перелік або заходи. Якщо встановлено, що присутність шкідливого організму при ідентичних або подібних обставинах може очікуватися в майбутньому, ці шкідливі організми повинні бути включені до відповідного переліку(и) або стати об'єктом інших(го) заходу(ів).

Відсутність адекватної ідентифікації. В деяких випадках шкідливий організм може виправдовувати фітосанітарну дію, так як він не може бути з точністю ідентифікований, або він невірно таксономічно описаний. Це може бути через те, що особина не була описана (тобто вона не таксономічно відома), вона знаходиться в такому стані, який не дозволяє її ідентифікувати, або вивчаєма стадія розвитку не може бути ідентифікована на необхідному таксономічному рівні. В разі, коли ідентифікація не здійснена, НОКЗР повинна мати вагову технічну підставу для передбачених фітосанітарних дій.

У випадку, коли шкідливі організми часто виявляються у формі, яка не дозволяє провести адекватну ідентифікацію (наприклад, яйця, личинки молодшого віку, недосконалі форми і т.д.), необхідно докласти зусиль для отримання достатньої кількості зразків для забезпечення ідентифікації. Зв'язок з країною-експортером може сприяти ідентифікації або дозволити отримати передбачувану ідентифікацію. Шкідливі організми на цій стадії можуть тимчасово вважатись такими, що потребують фітосанітарних заходів. Як тільки ідентифікація проведена, і на базі АФР підтверджено, що цей шкідливий організм виправдовує фітосанітарні дії, НОКЗР повинна додати його до відповідного переліку(ів) регульованих шкідливих організмів, відмічаючи при цьому проблему з ідентифікацією та підставу для вимоги дій. Зацікавлені договірні сторони повинні бути проінформовані, що, якщо такі форми будуть виявлені, майбутня дія буде заснована на їх передбаченій ідентифікації. Проте, така майбутня дія повинна застосовуватись тільки для тих джерел походження, для яких виявлений ризик відносно цього шкідливого організму і не виключена можливість присутності карантинних шкідливих організмів в імпортованих вантажах.

5.1.6.3 Нотифікація про невідповідність та екстреній дії

Договірні сторони МКЗР повинні сповіщати про виявлення, випадки невідповідності і екстрену дію, щоб експортуючі країни знали про причини, щодо яких були вжиті фітосанітарні дії стосовно продуктів при імпорті, і з метою полегшення внесення коректур до систем експорту. Необхідні системи збору та передачі такої інформації.

5.1.6.4 Анулювання або зміна регламентації

При повторі випадків невідповідності або в разі серйозної невідповідності, чи виявлення, потребуючого екстреної дії, НОКЗР імпортуючої договірної країни може анулювати дозвіл на імпорт (наприклад, ліцензія), змінити регламентацію або ввести екстрений чи тимчасовий захід, який полягає в зміні процедур ввезення або заборони. Експортуюча країна повинна негайно бути проінформована про зміни та їх обґрунтування.

5.1.7 Системи передачі повноважень персоналу, який не відноситься до НОКЗР

Під особистим наглядом та особистою відповідальністю, НОКЗР може уповноважувати інші урядові служби, неурядові організації, органи чи особи діяти від її імені для виконання визначених функцій. Для забезпечення виконання вимог НОКЗР,

необхідні операційні процедури. Крім того, повинні бути розроблені процедури для перевірки компетентності та аудиту, коректуючи дії, а також системи зміни або відкликання повноважень.

5.1.8 Міжнародні зв'язки

Договірні сторони мають міжнародні обов'язки (Статті VII та VIII МКЗР, 1997), які включають наступне:

- надання офіційної контактної адреси;
- нотифікацію щодо спеціальних пунктів ввезення;
- опублікування та передачу переліків регульованих шкідливих організмів, фітосанітарних вимог, обмежень та заборон;
- нотифікацію щодо невідповідності та екстреній дії (МСФЗ № 13: *Вказівки щодо нотифікації про невідповідність та екстреній дії*);
- відповідно до запиту надання причин фітосанітарних заходів;
- надання відповідної інформації.

Необхідно вжити адміністративних заходів для того, щоб забезпечити виконання цих зобов'язань ефективно та без зволікань.

5.1.9 Нотифікація та поширення інформації щодо регламентацій

5.1.9.1 Нові чи переглянуті регламентації

Пропозиції нових або переглянутих регламентацій повинні бути опубліковані та відповідно до запиту надані заінтересованим сторонам, передбачаючи при цьому прийнятний термін для коментарів і введення в дію.

5.1.9.2 Поширення діючих регламентацій

Діючі імпорتنі регламентації та їх відповідні частини повинні бути надані в розпорядження зацікавлених і відповідних договірних сторін, Секретаріату МКЗР та Регіональних організацій із захисту рослин (РОКЗР), членами яких вони є. Через відповідні процедури вони можуть також бути надані в розпорядження інших зацікавлених сторін (таких як організації, що відповідальні за імпорту та експорт, та їх представники). НОКЗР повинні розповсюджувати інформацію щодо регламентації імпорту шляхом її опублікування, в міру можливості, використовуючи електронні засоби, зокрема інтернет-сайти з виходом на ці сайти через Міжнародний фітосанітарний портал МКЗР (МФП) (<http://www.ippc.int>).

5.1.10 Зв'язок всередині країни

Процедури, які спрощують співпрацювання, обмін інформацією та спільну діяльність щодо перевірки всередині країни, повинні розроблятися з відповідними державними службами та відомствами.

5.1.11 Врегулювання спорів

Введення в дію системи регламентації імпорту може призвести до спорів з уповноваженими органами інших країн. НОКЗР, перед зверненням до міжнародних офіційних процедур врегулювання спорів (Стаття XIII.1 МКЗР, 1997), повинна розробити процедури консультацій та обміну інформацією з іншими НОКЗР і для врегулювання цих спорів «провести двосторонні консультації в можливо стислі терміни».

5.2 Ресурси НОКЗР

Договірні сторони повинні забезпечити свої НОКЗР відповідними ресурсами для виконання їх функцій (Стаття IV.1 МКЗР, 1997).

5.2.1 Персонал і його навчання

НОКЗР повинна:

- використовувати для роботи або уповноважувати персонал, який має відповідні кваліфікацію та компетенцію;
- забезпечити відповідне регулярне навчання всього персоналу для того, щоб гарантувати компетентність у сферах, за які він несе відповідальність.

5.2.2 Інформація

НОКЗР повинна, в міру можливості, забезпечувати персонал необхідною інформацією, зокрема:

- вказівками, процедурами або робочими інструкціями, що стосуються відповідних аспектів функціонування системи регламентації імпорту;
- імпортними регламентаціями своєї країни;
- інформацією щодо регульованих в її країні шкідливих організмів, включаючи їх біологію, список рослин-господарів, шляхи поширення, глобальне географічне поширення, методи виявлення та ідентифікації, методи обробки.

НОКЗР повинна мати доступ до інформації щодо присутності на її території шкідливих організмів (бажано, у формі переліку шкідливих організмів) для спрощення категоризації шкідливих організмів при аналізі фітосанітарного ризику. НОКЗР повинна також підтримувати переліки усіх регульованих шкідливих організмів. Детальна інформація щодо переліків регульованих шкідливих організмів міститься в МСФЗ № 19: *Вказівки щодо переліків регульованих шкідливих організмів*.

У випадку, якщо в країні присутній регульований шкідливий організм, повинна підтримуватись інформація щодо його поширення, вільних зон, офіційної боротьби, а у випадку РНКШО, щодо офіційних програм відносно насінневого та садівного матеріалів. Договірні сторони повинні розповсюджувати на своїй території інформацію про регульовані шкідливі організми та засоби профілактики і боротьби з ними; ця відповідальність може покладатись на НОКЗР.

5.2.3 Обладнання та устаткування

НОКЗР повинна забезпечити наявність відповідного обладнання та устаткування для:

- огляду, відбору зразків, аналізу, нагляду та процедур перевірки вантажів;
- зв'язку та доступу до інформації (по можливості, електронними засобами).

ДОКУМЕНТАЦІЯ, ЗВ'ЯЗОК І ПЕРЕГЛЯД

6. Документація

6.1 Процедури

НОКЗР повинна підтримувати вказівки, процедури та робочі інструкції щодо всіх аспектів функціонування системи регламентації імпорту. Процедури, які повинні бути документовані, включають:

- підготовку переліків шкідливих організмів;
- аналіз фітосанітарного ризику;
- при необхідності, встановлення вільних зон, зон низької чисельності шкідливих організмів, вільних місць та ділянок виробництва і програм офіційної боротьби;
- огляд, методи відбору зразків і аналізу (включаючи методи, що дозволяють зберегти цілісність зразка);
- дію в разі невідповідності, включаючи обробку;
- нотифікацію щодо невідповідності;
- нотифікацію щодо екстреної дії.

6.2 Дані

Дані повинні бути збережені про всі дії, результати і рішення, що стосуються регламентації імпорту, по можливості, згідно з відповідними частинами МСФЗ, включаючи:

- документацію аналізів фітосанітарного ризику (у відповідності до МСФЗ № 11: *Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів, 2004*, та інших відповідних МСФЗ);
- документацію про встановлення вільних зон, зон низької чисельності шкідливих організмів, а також програм офіційної боротьби (включаючи інформацію про поширення шкідливих організмів і вжитих заходах щодо підтримки вільних зон і зон низької чисельності шкідливих організмів);
- дані про огляд, відбір зразків та аналіз;
- нотифікації щодо невідповідності та екстреної дії (відповідно до МСФЗ № 13: *Вказівки щодо нотифікації про невідповідність та екстреній дії*).

В разі необхідності, можуть бути збережені дані про імпортовані вантажі, які:

- мають визначене кінцеве використання;
- підлягають процедурам карантину після ввезення або обробки;

- вимагають подальших дій (включаючи зворотнє відстеження), залежно від фітосанітарного ризику;
- а також для забезпечення управління системою регламентації імпорту.

7. Зв'язок

НОКЗР повинна забезпечити наявність процедур зв'язку для підтримки контакту з:

- імпортерами та відповідними представниками промисловості;
- НОКЗР експортуючих країн;
- Секретаріатом МКЗР;
- Секретаріатами РОКЗР, членом яких вона є.

8. Механізм перегляду

8.1 Перегляд системи

Договірна сторона повинна періодично переглядати свою систему регламентації імпорту. Це може потребувати контролю за ефективністю фітосанітарних заходів аудиту діяльності НОКЗР та уповноважених організацій або осіб, а також перегляду фітосанітарного законодавства, регламентацій або процедур.

8.2 Аналіз випадків невідповідності

НОКЗР повинна мати діючі процедури аналізу випадків невідповідності та екстреної дії. Цей аналіз може призвести до прийняття нових або зміни діючих фітосанітарних заходів.